

Bp prof. zw. dr hab. Jacek Kiciński CMF
Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu
ul. Katedralna 4
50-328 Wrocław

**Ocena dorobku naukowego
ks. dra hab. Janusza Szulista profesora uczelnianego
Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu
w związku z postępowaniem o nadanie tytułu profesora**

I. Droga naukowa kandydata

Ksiądz dr hab. Janusz Szulist, prof. UMK urodził się 26 września 1973 roku w Kartuzach. Po ukończeniu szkoły podstawowej kontynuował naukę w Technikum Mechanicznym w Kartuzach, zakończoną maturą w 1993 roku. Następnie wstąpił do Wyższego Seminarium Duchownego w Pelplinie. Studia teologiczne zostały zwieńczone pracą magisterską z zakresu teologii pt.: *Teodycealne implikacje poznania istoty bytu w fenomenologii Edmunda Husserla* oraz dyplomem magisterskim uzyskanym na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Świecenia kapłańskie przyjął w 1999 roku. W 2002 roku został skierowany na studia specjalistyczne z zakresu Katolickiej Nauki Społecznej na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu w Innsbrucku. Studia te ukończył w 2006 roku, otrzymując tytuł doktora teologii na podstawie rozprawy doktorskiej: *Die personalistische Friedensethik von Johannes Paul II*. Od 2006 roku jest wykładowcą z zakresu Nauki Społecznej Kościoła w Wyższym Seminarium Duchownym w Pelplinie.

Dalsza działalność naukowo-badawcza księdza Szulista zaowocowała habilitacją na podstawie dorobku naukowego oraz pozycji książkowej: *W kierunku pełniejszego człowieczeństwa. Dobro wspólne wzorcem dla personalistycznych odniesień w rzeczywistości społeczno-politycznej*. Kolokwium habilitacyjne odbyło się na Papieskim Uniwersytecie Jana Pawła II w Krakowie w 2011 roku. Z dniem 1 października 2009 roku został zatrudniony na Wydziale Teologicznym w Toruniu, jako adiunkt w Zakładzie Teologii Moralnej i Katolickiej Nauki Społecznej, a następnie, jako adiunkt w Katedrze Pedagogiki, Katolickiej Nauki Społecznej i Prawa Kanonicznego. Od 2016 roku jest profesorem nadzwyczajnym na UMK w Toruniu. Ponadto jest wykładowcą w Wyższej Szkole Komunikacji Społecznej, w której także otrzymał stanowisko profesora nadzwyczajnego.

Obszary działalności naukowej

I. Działalność badawcza, dydaktyczna i organizacyjna

Po kolokwium habilitacyjnym ks. Janusz Szulist wielokrotnie podejmował współpracę międzynarodową w celu realizacji nowych projektów badawczych. Uczestniczył w 8 wyjazdach zagranicznych i jednej konferencji międzynarodowej - jako kierownik. W 2017 roku decyzją Rektora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika przyznano ks. Januszowi grant, celem prowadzenia kwerend bibliotecznych i archiwalnych,

związanych z realizacją projektów badawczych przy Polskiej Misji Historycznej w Würzburgu". Tytuł grantu: *Transpozycja pojęcia ofiary, jako geneza kształtowania moralności w oparciu o relacje państwo – Kościół, w czasach narodowego socjalizmu w Niemczech (1933-1945)*. Ponadto ks. Szulist ubiegał się o granty w Urzędzie Marszałkowskim w Toruniu (tytuł grantu: *Ku świadomemu przeżywaniu religijności osób starszych. Warsztaty aktywizujące*, 30 grudnia 2016 r.) oraz w Instytucie Franciszkańskim w Nowym Jorku (tytuł grantu: *Koncepcja egzemplaryzmu św. Bonawentury w encyklice „Laudato si” papieża Franciszka*, 15 lutego 2017 r.).

W środowisku naukowym Ks. Szulist kierował sześcioma konferencjami ogólnopolskimi, zaś w trzech konferencjach uczestniczył jako członek komitetu organizacyjnego. Ponadto był członkiem komitetu naukowego międzynarodowej konferencji organizowanej przez Międzynarodowe Centrum Dialogu Międzyreligijnego i Międzykulturowego w Warszawie pt. *Dialog międzykulturowy we współczesnym świecie. Dialog wartości* oraz współorganizatorem Międzynarodowego Seminarium Naukowego w Starym Sączu (międzynarodowe seminarium naukowe pt. *Idee – człowiek – filozofia*, 5-10 sierpnia 2014 r., Stary Sącz, KUL Lublin).

Ksiądz Szulist wygłosił szereg wykładów w zakresie katolickiej nauki społecznej. Wśród nich na uwagę zasługuje wykład dotyczący redakcji i przesłania *Konstytucji duszpasterskiej o Kościele w świecie współczesnym „Gaudium et spes”* w ramach Wykładów Soborowych organizowanych przez Klub Inteligencji Katolickiej oraz wykład inauguracyjny w Wyższej Szkole Komunikacji Społecznej w Gdyni.

Popularyzując prowadzone badania ks. Szulist prowadził prelekcje dla stowarzyszenia „Civitas Christiana”, Instytutu Formacji Kapłańskiej, Duszpasterstwa Ludzi Pracy a także Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Działalność popularyzująca naukę obejmowała także wykorzystanie massmediów poprzez publikacje na łamach „Niedzieli” i „Pielgrzyma”, czy też spotkań z widzami i słuchaczami Telewizji „Trwam” i Radia „Maryja” (*Rozmowy Niedokończone*) oraz Radia Głos w Pelplinie.

W ramach zaangażowania dydaktyczno-popularyzatorskiego Ks. Szulist przeprowadził trzy cykle wykładów poza Wydziałem Teologicznym UMK w Toruniu oraz seminaria dyplomowe na Wydziale Teologicznym UMK w ramach studiów podyplomowych w Pelplinie w zakresie teologii.

Od stycznia 2013 roku ks. Szulist jest redaktorem naczelnym „Studiów Pelplińskich”, periodyku wydawanego na Pomorzu od 1969 roku. Czasopismo to jest w wykazie czasopism punktowanych - 7 punktów według listy ministerialnej czasopism. Ks. Janusz jest także członkiem rady naukowej takich czasopism jak: „Zeszyty Naukowe Międzynarodowego Centrum Dialogu Międzyreligijnego i Międzykulturowego UKSW”, „Zeszyty Gdyńskie”. Ponadto pełni funkcję recenzenta wspomagającego w redakcjach periodyków: „Studia Gdańskie”, „Fides, Ratio et Patria. Studia Toruńskie” oraz „Roczniki Skrzetuskie”.

Ważnym obszarem działalności naukowo-badawczej jest uczestnictwo w towarzystwach naukowych. Ks. Szulist jest w tym względzie członkiem międzynarodowych i krajowych gremiów naukowych, takich jak Europejskie Stowarzyszenie Teologii, Towarzystwo Naukowe w Toruniu oraz Towarzystwo Naukowe Franciszka Salezego. W dziedzinie promocji i kształtowania środowiska naukowego w Pelplinie zorganizował Pelpliński Oddział Polskiego Towarzystwa Teologicznego, obecnie pełni funkcję kierowniczą.

W ramach zatrudnienia na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu ks. Szulist uczestniczy w pracach wydziału. Od 2012 roku jest członkiem Wydziałowej Komisji ds. efektów kształcenia i nowych kierunków studiów. Od 2016 roku uczestniczy

w Wydziałowej Komisji Wydawniczej. Ponadto przyczynił się do powstawania studiów I stopnia o kierunku Organizacja Opieki nad Osobą Starszą (w 2014 roku). W 2016 r. został powołany na koordynatora tworzenia studiów II stopnia - kierunku Organizacja Opieki nad Osobą Starszą. Studia dotyczące osób starszych mają charakter międzywydziałowy, obejmujący: Wydział Teologiczny, Wydział Humanistyczny, Wydział Nauk o Zdrowiu. Uczestniczył także w pracach eksperckich, będąc autorem ekspertyzy projektu pt. *Metoda tutoringu innowacyjnym sposobem w pracy resocjalizacyjnej* (nr 52/TWWP/VII/IN/POKL/2014), gdzie podmiotem zlecającym ekspertyzę było Towarzystwo Wolnej Wszechnicy Polskiej w Warszawie.

W działalności dydaktycznej ks. Szulist bierze czynny udział w kształceniu kadr. Był m.in. recenzentem w przewodzie habilitacyjnym i został powołany na członka komisji w dwóch postępowaniach habilitacyjnych na Wydziale Teologicznym UMK w Toruniu. Ponadto był promotorem 3 doktoratów, 24 prac magisterskich oraz licznych prac licencjackich. Ks. Janusz recenzował cztery prace doktorskie oraz wiele prac magisterskich i licencjackich.

W dowód uznania za zaangażowanie w pracę dydaktyczną i badawczą otrzymał liczące się nagrody. Dwukrotnie przyznano mu wyróżnienie Rektora UMK w Toruniu, a w 2017 roku został laureatem nagrody Rektora UMK w Toruniu. W 2017 roku otrzymał Medal Edukacji Narodowej „za szczególne zasługi dla oświaty i wychowania”.

II. Charakterystyka dorobku naukowego

Po kolokwium habilitacyjnym ks. Szulist w znaczącym stopniu powiększył swój dorobek naukowy i według oceny parametrycznej Bibliometrii Biblioteki Uniwersyteckiej UMK w Toruniu zgromadził 337 punktów. Na jego dorobek składa się: 12 książek (w tym 10 monografii naukowych), 29 artykuły naukowe, 9 recenzji książkowych i omówień opublikowanych w czasopismach, 9 recenzji wydawniczych. Badania naukowe zawarte w publikacjach koncentrują się wokół następujących obszarów: recepcja nauczania Soboru Watykańskiego II, wspólnoty polityczne, cnoty teologiczne w kontekście kształtowania sprawiedliwości w świecie w nauczaniu Josepha Ratzingera - Benedykta XVI, wspólnota rodziny w nauczaniu społecznym Kościoła, ewangelizacja oraz doświadczenie wiary fundamentem nowego porządku w świecie oraz uczynki miłosierdzia w nauczaniu społecznym Kościoła.

1. Recepcja nauczania Soboru Watykańskiego II

W tym obszarze badań naukowych ks. Szulist podjął próbę aktualizacji współczesnego nauczania Kościoła zawartego w postulatach Soboru Watykańskiego II, szczególnie w odniesieniu do zagadnień społecznych. Drugą płaszczyznę recepcji nauczania Soboru Watykańskiego II stanowią konkretne rozwiązania, podjęte w ramach episkopatów poszczególnych krajów. Zwieńczeniem analiz dotyczących recepcji nauczania Soboru Watykańskiego II stały się następujące publikacje: *Godność osoby ludzkiej a struktura świata na podstawie „Konstytucji duszpasterskiej o Kościele w świecie współczesnym” „Gaudium et spes”*. Fragment wykładu wygłoszonego w ramach „Wieczorów soborowych”, organizowanych przez Wydział Teologiczny Uniwersytetu Mikołaja Kopernika oraz Klub Inteligencji Katolickiej w Toruniu (16.11.2011), „Miesięcznik Diecezji Pelplińskiej”, listopad 2011, z. 11, R. XX, s. 546-554; *Świat z perspektywy Kościoła czy Kościół z perspektywy świata? Geneza i myśli przewodnie „Konstytucji duszpasterskiej o Kościele w świecie współczesnym”*, „Studia Pelplińskie” XLV/2012, s. 115-134; *Recepcja*

„Konstytucji duszpasterskiej o Kościele w świecie współczesnym” w encyklikach społecznych bł. Jana Pawła II, „Studia Gdańskie”, t. XXX, s. 99-118; *Niezlomny dialog – recepcja Soboru Watykańskiego II*, w: *Studia Soborowe. Historia i recepcja Vaticanum II*, red. M. Białkowski, cz. II/2, MediaGroup, Toruń 2015, s. 377-402.

2. Wspólnoty polityczne

W tym obszarze badań ks. Szulist, jako punkt odniesienia stawia dynamizm wspólnot w kontekście realizacji dobra wspólnego. W ramach tak rozumianego przedmiotu badań powstały następujące publikacje: *„Człowiek jest drogą Kościoła”* (RH 14). *Wprowadzenie do Katolickiej Nauki Społecznej*, Bernardinum, Pelplin 2012, ss. 165 (szczególnie strony: s. 57-72, 106-146); *Służba czy niewolnicze podporządkowanie? Posłuszeństwo obywatelskie w Katolickiej Nauce Społecznej*, Bernardinum, Pelplin 2012, ss. 125; *Globalizacja – zagrożenie czy szansa dla wychowania*, „Zeszyty Gdyńskie. Tożsamość Kulturowo-Cywilizacyjna Gdyni”, nr 9, s. 279-280; *Aktywizm polityczny naczelnym postulatem nauczania społecznego Kościoła*, „Roczniki Kulturoznawcze”, t. V (4), s. 19-34.

3. Cnoty teologiczne w kontekście kształtowania sprawiedliwości w świecie w nauczaniu Josepha Ratzingera - Benedykta XVI

W ramach tego obszaru badawczego ks. Szulist wskazał na zależności pomiędzy cnotami teologicznymi a kształtowaniem sprawiedliwości w świecie w nauczaniu Josepha Ratzingera - Benedykta XVI. Owocem tych badań były następujące publikacje: *Teologia dramatyczna, jako sposób interpretacji wiary na przykładzie nauczania Benedykta XVI*, „Studia Gdańskie”, t. XXXII, s. 155-172; *Pojęcie miłości Franciszka Drączkowskiego, jako modus interpretacyjny encykliki „Caritas in veritate” Benedykta XVI*, „Studia Pelplińskie” 2011, t. XLIV, s. 459-474; *Personalistyczne kryterium sprawiedliwości w nauczaniu Josepha Ratzingera*, w: *Sprawiedliwość i miłość społeczna. Refleksja interdyscyplinarna w 90-lecie archidiecezji katowickiej*, red. A. Wuwer, Księgarnia św. Jacka, Katowice 2015, s. 113-130; D. Kotecki, K. Krzemiński, T. Huzarek, W. Łużyński, M. Mróz, W. Niedźwiecki, M. C. Paczkowski, K. Pilarz, Cz. Rychlicki, S. Suwiński, J. Szulist, I. Werbiński, *Drogi nadziei*, Toruńskie Wydawnictwo Diecezjalne, Toruń 2015, ss. 244.

Zwieńczeniem badań w tym obszarze stały się następujące monografie pt.: *Teologia państwa w pismach Josepha Ratzingera*, *Teologia państwa w pismach Josepha Ratzingera*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2016, ss. 502 oraz *W Bogu początek. Reinterpretacja koncepcji pokoju bł. Jana XXIII w nauczaniu społecznym Benedykta XVI*, Bernardinum, Pelplin 2013, ss. 190.

4. Wspólnota rodziny w nauczaniu społecznym Kościoła

Prorodzinne ukierunkowanie analiz ks. Szulista wynika ze świadomości nieodzownej roli wspólnoty rodzinnej w budowaniu społeczności, poczynając od regionu, a kończąc na społeczności światowej.

W ramach analiz funkcji rodziny powstały publikacje takie jak: *Otwartość na dar życia – teologiczna interpretacja funkcji prokreacyjnej rodziny w nauczaniu Jana Pawła II*, „Studia Elbląskie”, t. XII, Elbląg 2011, s. 265-274; *Społeczny aspekt płci z perspektywy nauczania społecznego Kościoła*, „Studia Warmińskie”, t. 50 (2013), s. 139-154; *Teologiczna reinterpretacja funkcji socjalizacyjno-wychowawczej*, w: *Veritas cum caritate*

– *intellegentia cum amore*, red. C. Rychlicki, I. Werbiński, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2011, s. 541-554; *Dobra materialne w służbie człowiekowi – teologiczna interpretacja funkcji gospodarczej rodziny*, „Studia Warmińskie”, t. 48 (2011), s. 197-210; *Rodzina zawsze na czasie. Recepcja koncepcji małżeństwa i rodziny Soboru Watykańskiego II w nauczaniu Benedykta XVI*, Bernardinum, Pelplin 2012, ss. 144; *Wychowanie do życia społecznego w rodzinie w: Rodzina sercem cywilizacji miłości. W 20. rocznicę „Listu do rodzin” Jana Pawła II*, red. Z. Wanat, I. Werbiński, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2014, s. 101-116; *Dialogiczność relacji w rodzinie*, „Studia Pelplińskie”, t. XLVII, s. 311-324; *Służba rodzinie w ramach chrześcijańskiej koncepcji państwa*, „Teologia i Człowiek” 19 (2012), s. 211-228.

Owocem analiz współczesnej rodziny polskiej w perspektywie teorii konfliktów stała się monografia *Absolutna dominacja konfliktu. Współczesna rodzina polska w kontekście teorii konfliktów* Ralfa Dahrendorfa, Bernardinum, Pelplin 2013, ss. 282.

5. Ewangelizacja oraz doświadczenie wiary fundamentem nowego porządku w świecie – analiza nauczania papieża Franciszka

W badaniach nad nauką współczesnego Kościoła ks. Szulist podejmuje zagadnienia związane z nauczaniem papieża Franciszka. Jedną z zasadniczych kwestii, akcentowanych przez Ojca św. dotyczy wzajemnej zależności pomiędzy głoszeniem Ewangelii a byciem jednocześnie świadkiem wiary. W ramach prowadzonych badań powstały następujące publikacje: *Źródła solidarności na przykładzie „Orędzia na Światowy Dzień Pokoju 2014” papieża Franciszka*, „Studia Koszalińsko-Kołobrzeskie”, nr 21/2014, s. 283-298; *Dialog wyznacznikiem relacji we wspólnocie politycznej w kontekście nauczania papieża Franciszka*, „Studia Gdańskie”, t. XXV, s. 111-124; *Koncepcja pokoju światowego w nauczaniu papieża Franciszka*, „Studia Pelplińskie”, t. XLVIII, s. 239-254.

6. Uczynki miłosierdzia w nauczaniu społecznym Kościoła

Konsekwencją badań związanych z obszarem społecznym Kościoła stała się próba ukazania aktualizacji uczynków miłosierdzia w świecie współczesnym. W ramach badań w tej przestrzeni powstały dwie monografie: *Wzrastanie w miłosierdziu. Uczynki miłosierdzia w nauczaniu społecznym Kościoła*, Bernardinum, Pelplin 2015, t. I, ss. 197; *Wzrastanie w miłosierdziu. Uczynki miłosierdzia względem ciała w nauczaniu społecznym Kościoła*, Bernardinum, Pelplin, t. II, ss. 230.

7. Zagadnienia społeczne – postulat ochrony praw ludzi pracy

W tej przestrzeni naukowej przedmiotem analiz ks. Szulista są przede wszystkim kwestie społeczne, związane ze statusem ludzi pracy. W tym obszarze badawczym powstały następujące publikacje: *Prawo do pracy, jako ochrona dobra osoby w nauczaniu społecznym Kościoła*, „Studia Pelplińskie” XLVI/2013, s. 235-250; *Rola sprawiedliwej płacy w kształtowaniu wolności odpowiedzialnej człowieka*, „Studia Koszalińsko-Kołobrzeskie”, nr 23 (2016), s. 321-338; *Kulturowa wartość pracy, w: Młodzież i jej świat: praca, ekologia, wychowanie, małżeństwo i rodzina*, red. J. Niewęglowski, Towarzystwo Naukowe Franciszka Salezego, Warszawa 2017, s. 13-28.

III. Wniosek końcowy

Dokonując analizy dorobku naukowego ks. Janusza Szulista zarówno w dziedzinie naukowo-badawczej, jak i dydaktyczno-organizacyjnej, stwierdzam, że ks. dr hab. Janusz Szulist osiągnął wymagane kwalifikacje naukowe, niezbędne do przyznania mu tytułu naukowego profesora. Od chwili uzyskania samodzielności naukowej związanej z przewodem habilitacyjnym powiększył znacznie swój dorobek naukowy a zarazem pogłębił obszar swoich badań w dziedzinie katolickiej nauki społecznej. Jego twórczość jest wyrazem głębokiej analizy współczesnej nauki Kościoła w zakresie nauki społecznej wobec współczesnych znaków czasu. Prezentowana przez niego synteza naukowa jest bardzo dobrze udokumentowana, zarówno w postaci źródeł, jak i opracowań naukowych.

Ks. Szulist jest rzetelnym pracownikiem naukowym. Proponuje nowe spojrzenie na kwestie społeczne w perspektywie nauki Kościoła, które są jednocześnie głęboko zakorzenione w Tradycji i Magisterium Kościoła. Wiele podejmowanych kwestii należy uznać za nowatorskie a ich rozwiązania mogą służyć innym, będąc inspiracją do dalszych badań naukowych w podejmowanym obszarze badawczym. Należy dodać, że do kwalifikacji ściśle naukowych dołączają się jeszcze kwalifikacje dydaktyczne i organizacyjne.

Wobec powyższego stawiam pozytywny wniosek do Rady Wydziału Teologicznego UMK w Toruniu o prowadzenie dalszego postępowania w sprawie nadania ks. Januszowi Szulistowi naukowego tytułu profesora.

Bp prof. Jacek Kiciński CMF

Wrocław, 12 lutego 2018r.